

Talousarvion laadintaohjeet 2027 ja suunnitelmavuodet 2028–2030

Talousarviota koskeva lainsäädäntö

Kuntalain 110 § (10.4.2015/410) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kuntien tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna jaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kihniön kunnassa tulojen ja menojen erotus (netto) on sitova valtuustoon nähden.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan.

Talousarvion ja -suunnitelman päätehtävät:

- asettaa palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet,
- budjetoida menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille,
- osoittaa, miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan.

Talousarvioon 2027 laatimisen lähtökohdat

Suomen Kuntaliiton ja tuoreimman syksyn 2026 kuntatalousohjelman mukaan kuntatalouden näkymät vuodelle 2027 ovat poikkeuksellisen tiukat, ja koko kuntasektorin talouden alijäämän arvioidaan syvenevän noin 1,4 miljardiin euroon. Vaikka yleinen talouskasvu osoittaa piristymisen merkkejä, kuntien tulot kasvavat menoja hitaammin. Erityisesti vaimea verotulokehitys, valtionosuusleikkaukset ja korkealla pysyvät investoinnit ajavat yhä useamman kunnan miinukselle.

-Indeksijarru puree: Kunnan peruspalvelujen hintaindeksi olisi edellyttänyt 3,5 % (+117 milj. €) korotusta. Hallituksen päättämä indeksijarru rajoittaa korotusta kuitenkin 2,8 prosenttiyksiköllä, mikä leikkaa kuntien valtionosuuksia 93 miljoonaa euroa.

- Kustannustenjaon tarkistus: Valtion ja kuntien välinen tarkistus tuo kunnille hieman helpotusta, noin 22 miljoonaa euroa.
- OKM:n osuus: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet pysyvät noin 1,3 miljardissa eurossa.

Kuntien verotulokehitystä vaikeuttaa hidastunut työllisyyskehitys, mikä heijastuu suoraan kunnallisveron kertymään. Koska työttömyysaste pysyy sitkeästi korkeana, kuntien maksettavaksi lankeavat työttömyysmenot sekä toimeentulotuen omavastuuosuudet rasittavat käyttötaloutta voimakkaasti.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus vähenee vuonna 2027 noin 3,44 miljardiin euroon, mikä on 110 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden (2026) taso

Valtionosuusprosentti alenee 25,05 prosenttiin (lasku 0,67 %-yksikköä) 10 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2026.

Kunta-alan voimassa olevat sopimusratkaisut ajoittavat suuria korotuksia vuodelle 2027. Henkilöstövaltaisella kuntasektorilla nämä korotukset nostavat lakisääteisten palveluiden (kuten varhaiskasvatuksen ja opetuksen) järjestämiskustannuksia huomattavasti

Kunnan talousarvio

Talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelu ja toiminnan suunnittelu perustuu vuoden 2026 talousarviotasoon, sen toteutumiseen, kunnan yleiseen taloustilanteeseen sekä hyväksyttyyn talouden tasapainottamisohjelmaan.

Annetusta raamista voidaan poiketa vain lakisääteisten velvoitteiden tai toiminnan kannalta välttämättömien toimien takia. Muutokset on perusteltava.

Valtionosuudet

Valtionosuudet	TP 2025	TAE 2026	TA 2027
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	286 090	424 486	337 413
Verotuloihin perustuva tasaus	835 373	811 331	729 093
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-387 834	-387 834	-377 942
Verotulomenetysten kompensatiot	329 935	329 486	353 854
Yhteensä	1 063 564	1 177 469	1 042 418
muutos edellinen vuosi, €		+113 905	- 135 051

Perustuvat Kuntaliiton syyskuu 2026 ennusteeseen

Verotulot

Vuonna 2027 verotulojen ennustetaan kasvavan 4,0 prosenttia. Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 10,9 mrd. euroa, mikä on noin 0,4 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2026. Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,89 mrd. euroa vuonna 2027. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2027–2030 keskimäärin noin 4,6 prosenttia vuodessa. Kiinteistöveron tuotto on noin 2,40 mrd. euroa vuonna 2027, mikä on noin 100 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2026.

Kihniön kunnan verotulojen arvioidaan kasvavan 0,9 % vuodesta 2026 vuoteen 2027.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Verolaji						
Kunnallisvero	2 518	2 598	2 822	2 793	2 830	2 883
Muutos %	-0,1	3,2	8,6	-1,0	1,3	1,8
Yhteisövero	644	624	676	727	758	789
Muutos %	-13,8	-3,1	8,3	7,6	4,3	4,1
Kiinteistövero	598	609	607	621	621	621
Muutos %	6,4	1,8	-0,3	2,3	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	3 760	3 831	4 105	4 141	4 210	4 292
Muutos %	-1,8	1,9	7,2	0,9	1,7	2,0

Meno- ja tulomääräraha

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnantavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa käytetään nettobudjetointia. (käyttötalouden tulojen ja menojen erotus)

Menot ja tulot tulee budjetoida realistisesti. Hallintokunnat tarkastavat maksunsa ja taksansa syksyllä 2026. Mahdolliset muutokset vuoden 2027 alusta alkaen viimeistään.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

- Palkat tarkastellaan vakanssikohtaisesti. Palkkatiedot saa palkanlaskennasta. Palkkakuluihin on laskettu vuoden 2027 palkankorotukset (3,85 % vuoden 2026 tasoon).

Vuoden 2026 TA

Tulot	722.052
Menot	-3.932.870
Toimintakate	-3.210.818

Raami 2027

Tulot	722.052
Menot	-4.033.100
Toimintakate	-3.311.048

Tekninen lautakunta

Palkat tarkastellaan vakanssikohtaisesti. Palkkakuluihin on laskettu vuoden 2027 palkankorotukset (3,85 % vuoden 2026 tasoon).

Vuoden 2026 TA

Tulot	2.068.280
Menot	-2.330.933
Toimintakate	-262.653

Raami 2027

Tulot	2.068.280
Menot	-2.365.099
Toimintakate	-296.819

Kunnanhallitus

Palkat tarkastellaan vakanssikohtaisesti. Palkkakuluihin on laskettu vuoden 2027 palkankorotukset (3,85 % vuoden 2026 tasoon).

Vuoden 2026 TA

Tulot	347.059
Menot	-1.368.006
Toimintakate	-1.020.947

Raami 2027

Tulot	347.059
Menot	-1.391.851
Toimintakate	-1.044.792

Valtuustoon nähden sitovuustaso on lautakuntakohtainen. Suunnitteluvuosina pyritään realistiseen arvioon ja huomioidaan tasapainottamistoimenpiteet.

Palvelujen ostoja, tarvikkeita ja muita kuluja korotettu 1 %

Henkilöstömenot

Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2028 saakka.

Vuoden 2027 palkat lasketaan vakanssikohtaisesti. Palkkoihin on laskettu 3,85 % korotus vuoden 2026 tasoon. **Osastokohtaiset laskelmat saa palkkasihteeriltä.**

Sivukulut lisätään palkanlaskennan toimesta talousarvio-ohjelmaan. Myös sivukulut kuuluvat asetettuun nettoon.

Henkilöstökulut jaetaan työsuhteen luonteen mukaisille tileille:

40001 vakinaiset palkat

40002 sijaisten palkat

40003 tilapäisten (määräaikaisten) palkat

Kevan tasausmaksu 75.719,64 € jaetaan osastoille budjetoitujen palkkojen suhteessa heti kun kaikkien osastojen palkkakulut ovat tiedossa.

Tasausmaksu kohdennetaan talousosaston toimesta osastoille. Tasausmaksu sisältyy nettokustannuksiin.

- yli 3 kk työsopimukseen tulee pyytää täyttölupa kunnanhallitukselta
- Vuosilomat tulee porrastaa niin, että sijaisten määrä vähenee.

Sisäiset veloitukset

- Hallintokuntien väliset sisäiset veloitukset tehdään nettohinnoin. Sisäiset veloitukset tarkistetaan ennen talousarvion laatimista. Mikäli kustannustasossa tapahtuu olennaisia muutoksia talousarviovuoden aikana, tullaan sisäisiä veloituksia oikaisemaan loppuvuodesta tarpeen mukaan. Hallintokunnan tulee ilmoittaa sisäiset veloitukset myös toiselle hallintokunnalle. Ne on budjetoitava (sisäisenä tuloina ja menoina) täsmälleen ilmoitetun mukaisesti. Sisäisten menojen kustannusten kasvattamista toisille osastoille tulee hillitä.

- **Osastot valmistelevat ensin palkkatiedot ja tukipalvelut, jotka jaetaan muille osastoille tai kustannuspaikoille ja ilmoittavat ne talouspäällikölle. Taloustoimisto laittaa sisäiset menot ohjelmaan.**

Muuta huomioitavaa

- hallintosäännön (70 §) mukaisesti työntekijöille laaditaan tehtävänkuvaus
- kehityskeskustelut pidetään vuosittain
- tietohallinto vastaa koneiden ja laiteiden sopimusten ajantasaisuudesta. Tiedot leasing-kustannuksista tulee kysyä tietohallinnolta (päätyvät ja uudet sopimukset)
- pikkujouluavustus 45 € / työntekijä varataan osastoittain
- Tyky-raha 80 € /työntekijä varataan osastoittain

Tavoitteet ja seurantamittarit

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta.

Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa ja erillisbudjeteissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet. Toiminnallinen tavoite liittyy nimensä mukaisesti toimintaprosessin ohjaamiseen ja taloudellisilla tavoitteilla ohjataan kunnan tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Kuntastrategia ohjaa tavoitteiden asettamista.

Tavoitteet on pyrittävä asettamaan siten, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Tavoitteiden seuraamiseen asetetaan mittareita.

Tavoitteet ja mittarit asetetaan uuden hyväksytyn kuntastrategian pohjalta. Painopistealueet ovat seuraavat:

- Uudet innovaatiot opetuksen saralla
- Alueellisen yritys- ja erityisosaamisen tunnistaminen ja kehittäminen
- Kuntataloudesta huolehtiminen
- Matkailuun panostaminen
- Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen
- Monipaikkaisuuden edistäminen
- Energiainvestoinneista elinvoimaa
- Ihmisen kokoinen Kihniö

Tässä yhteydessä pyydetään kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- toiminnallisten tavoitteiden tulee olla palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja laadullisia tunnuslukuja. Toiminnan tulosten vaikuttavuutta kuvaavat asiakaskohtaisten vaikutusten kehittyminen, palvelujen riittävyys ja peittävyys suhteessa kysyntään, toiminnan oikea alueellinen, väestöllinen ja sisällöllinen kohdentuvuus suhteessa tarpeisiin sekä toiminnan oleelliset välilliset vaikutukset, kuten vaikutukset tasa-arvon, aluepolitiikan tai ympäristön kehittymiseen.

- asetettujen tavoitteiden on oltava mitattavissa tai niiden toteutuminen on voitava muutoin todentaa.

- kun asetetaan talousarvion tavoitteita ja niiden mittareita sekä toimenpiteitä on samalla arvioitava, onko niihin realistista päästä, sillä tavoitteiden toteutuminen on osoitettava seuraavassa

tilinpäätöksessä. **Sellaisia tavoitteita ja mittareita, joihin itsellä on vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa, ei kannata asettaa. Tavoitteiden pitää olla sellaisia, joiden saavuttaminen on vähintäänkin osittain riippuvaista omasta toiminnasta.**

- tavoitteiden tulee kohdistua pääosin toimialojen ydintoimintaan ja olla ajantasaisia ja merkityksellisiä nykyisessä tilanteessa.

- tavoitteet eivät saa olla sellaisia, että niiden toteutuminen on itsestään selvää. Tavoitteiden saavuttaminen kuvaillaan vastaavan vuoden toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta arvioi osaltaan arviointikertomuksessa, missä määrin valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Sitovat tavoitteet tulee olla kunnan strategian mukaisia ja edesauttaa siinä asetettujen tavoitteiden toteutumista. **Toiminnalliset tavoitteet sitovat lautakuntia ja viranhaltijoita samalla tavalla kuin sitovat määrärahat.** Talousarvion laadinnassa on huomioitava kunnan strategian mukaiset tavoitteet.

Tavoitteiden toteutumista seurataan talouden osavuositarkastusten yhteydessä. Talousarvion sitovat toiminnalliset tavoitteet esitetään oheisen taulukon mukaisesti. Taulukkoa hyödynnetään myös sitovien tavoitteiden seurannassa tilinpäätöksessä. Tavoitteiden asettamisessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että kyseessä on valtuustotasoinen asiakirja. Tavoitteiden tulee olla riittävän merkittäviä koko kunnan toiminnan kannalta. Tavoitteiden tulee edistää kuntastrategian toteutumista. palvelualueen toiminnallisten tavoitteiden määrä on 3-10 kpl. Talousarviossa määriteltujen tavoitteiden lisäksi yksiköillä voi olla monia alemman tason tavoitteita, mutta niitä kaikkia ei tarvitse käsitellä talousarviossa ja ne eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Mihin kuntastrategian mukaiseen tavoitteeseen toiminnallinen tavoite linkittyy?</i>	<i>Toiminnallinen tavoite kuvattuna mahdollisimman yksiselitteisesti. Tavoitteessa pyritään määrittelemään kohdevuoden tavoite, mutta tavoitteet voivat olla myös monivuotisia ja toistua useassa perättäisessä talousarviossa.</i>	<i>Miten tavoitteen toteutuminen mitataan? Mahdollisuuksien mukaan käytetään selkeästi määriteltyjä määrällisiä mittareita. Tarvittaessa määritellään laadullinen arviointi ja miten se toteutetaan ja kuka sen toteuttaa.</i>	<i>Kuvataan tavoitteenasettelun ja mittareiden kautta olennaisilta osin lähtötaso ja tavoitetaso suunnitelmavuonna</i>

Investoinnit

Lautakunnat tekevät ehdotuksen hallinnonalansa investoinneista syyskuun aikana, jotta poistolaskenta voidaan aloittaa. Investoinniksi merkitään yli 10.000 euron hankinnat.

Investoinneista ilmoitetaan hankintahinta, kustannuspaikka, valmistumisaika, tulorahoitus ja nettohinta. Huomioidaan myös suunnitteluvuosille tulevat investoinnit realistisesti (oma toiminta/rakennuttaminen)

Investoinnit tulee olla valmiina 15.10.2025 mennessä selostuksineen. Hallituksen hyväksymä lista investoinneista valmistumisaikoinen toimitetaan talouspäällikölle.

KIHNIÖN KUNTA

Konserniohjaus Kihniön Vesi- ja Lämpö Oy:lle sekä muille tytäryhteisöille.

Kunnanhallitus ohjeistaa Kihniön Vesi ja Lämpö yhtiötä sekä muita tytäryhteisöjä.

Ennen lautakunnan talousarviokäsittelyä käydään keskustelu johtoryhmän kanssa ehdotuksesta.

Kunnanhallitus käsittelee talousarvioehdotuksen 30.11. ja valtuusto 7.12.2026.

**Talousarviokirjapohja on osastojen käytössä Y-asemalla johtoryhmän työtilassa.
Materiaalin tulee olla valmiina 20.11.2026 mennessä.**

Ennen lautakuntakäsittelyä talousarvioehdotus käydään johtoryhmä/taloussosaston kanssa läpi.

Kihniö 1.10.2026

Kristiina Mäkelä
kunnanjohtaja